

There are no translations available.

Соли 2015 аз чониби Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти Хизби нахзати исломии Тоҷикистон ҳамчун хизби экстремистӣ-террористӣ манъ шуда буд. (Матни пурраи қарори Суди Олии Тоҷикистон дар сомонаи АМИТ «Ховар» дар ҷанбаи рубрикаи «Амният» ҷой дода шудааст). Сабабҳои қабули ҷунин қарор нисбат ба ТЭТ ХНИ хеле зиёданд ва дар ин ҳусус коршиносон ҷанбаи матбуоти ҷанбаи даврӣ бисёр навиштаанд. Мулоҳизаҳои коршиноси мо Қамар НУРУЛҲАКОВ низ вобаства ба ҳамин мавзӯст.

Муаллифи ин сатрҳо низ доир ба ин масъала чанд мақола навиштааст. Азбаски ҳамаи сабабҳои ҷиддии аз чониби Суди олии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ гардидани фаъолияти хизби мазкурро дар як мақола баён кардан имконнопазир аст, мо танҳо дар бораи яке аз сабабҳои он дар асоси осори ТЭТ ХНИ мухтасаран маълумот хоҳем дод, то ки ҳимоятгарони ТЭТ ХНИ дар кишварҳои Аврупо ва Қумитаи ҳуқуқи инсонии СММ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба маҳдуд кардани ҳуқуқи озодии динии инсон гунаҳгор мекунад, аз асли воқеа воқиф бошанд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеан давлати дунявӣ буда, дар қонунгузорию он ба ҳифзи ҳуқуқ ва баробарии ҳамаи миллатҳо ва пайравони динҳои мухталиф қарор дода шудааст. Дар моддаи 8-и Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон омадааст: «Мафкураи ҳеҷ як хизб, иттиҳодияи ҷамъиятӣ, динӣ, ҳаракат ё гурӯҳе наметавонад ба ҳайси мафкураи давлатӣ эътироф шавад... Таъкилотҳои динӣ аз давлат ҷудо буда, ба қорҳои давлатӣ муҳофизат карда наметавонанд. Таъсис ва фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва хизбҳои сиёсӣ, ки наҷодпарастӣ, миллатгарой, ҳусумат, бадбинии иҷтимоӣ ва мазҳабиро тарғиб мекунад, манъ аст».

Ҳамҷунин дар Конституцияи ҚТ омадааст: «Ҳама дар назди қонун ва суд баробаранд. Давлат ба ҳар қас, қатъи назар аз миллат, наҷод, қинс, қабон, эътиқоди динӣ, маҷкеи сиёсӣ, вазъи иҷтимоӣ, таҳсил ва қолу қулқ ҳуқуқи озодихоро қарорат меҷаҳад (моддаи 17)», «Ҳар қас ҳақ дорад қуносибати ҳудро нисбат ба дин муқтақилона муайян намояд, алоҳида ва ё қақҷо бо дигарон диноро пайравӣ намояд ва ё пайравӣ нақунад, дар маросим ва расму оинҳои динӣ иштирок намояд (моддаи 26)».

Ҷунин қароратҳои ҳуқуқӣ ҳастанд, ки имрӯз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пайравони динҳои қуноқун дар қазои озоди сиёсӣ қору зиндагӣ мекунад ва ҳеҷ қуна низоъи динӣ, наҷодӣ, милли ва қайра миёни онҳо вучуд надорад. Пайравони ҳамаи динҳо, қӣ дар қашну маросимҳо ва қӣ дар ҳолатҳои қаму андӯх дар маърақаю маросимҳои ҳамдигар

ширкат меварзанд, дасти хамдигар мегиранд, ба хамдигар ёрии бегаразона мерасонанд ва ғ.

Аммо гаразҳои сиёсии ТЭТ ХНИ, ки ба манфиатҳои геосиёсии Ҳукумати исломии Чумхурии Исломии Эрон сахт алоқаманд буд ва мебошад, ҳамаи ин дастовардҳои давлати дунявии Тоҷикистонро наметавонист бинад. ТЭТ ХНИ ханӯз солҳои 90-уми садаи XX бо дастгирии молиявӣ, ҳарбӣ-сиёсӣ ва идеологии Ҳукумати ЧИЭ дар Тоҷикистон «инкилоби исломӣ»-и навъи эрониро раҳандозӣ намуда буд, ки оқибатҳои ҳаробиовари он ба ҳамаи ҷаҳониён маълум аст. Аммо ТЭТ ХНИ аз амалҳои экстремистӣ-террористии собикаи худ пушаймон нашуда, бо пуштибонии Ҳукумати Исломии ЧИЭ баъди имзои созишномаи ризояти миллӣ ва сулҳи тоҷикон 27 июни соли 1997 фаъолияти экстремистӣ-террористии худро давом дода, бо максуди дар оянда заминаи иҷтимоиро барои «инкилоби исломӣ»-и навбатӣ раҳандозӣ кардан, пайваста шиагарой ва ғояҳои «инкилоби исломӣ»-ро дар Тоҷикистон тарғиб намуд ва қонунгузорию Чумхурии Тоҷикистонро доир ба дин вайрон мекард.

Дар ниҳоят ТЭТ ХНИ моҳи сентябри соли 2015 бо дасти генерал Хочихалим Назарзода, ки Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон ба ТЭТ ХНИ бовар карда, ӯро муовини вазири дифои ЧТ таъйин намуда буд, ҳост дар Тоҷикистон табaddулоти давлатӣ амалӣ созад. Ин амали ТЭТ ХНИ ошкоро вайрон сохтани талаботи протоколи созишномаи сулҳи тоҷикон ва қоидаҳои ҳукуки башар буд, зеро ин созишнома зери ҳимоя ва назорати САҲА ба имзо расидааст.

Ин ҷо барои намуна яке аз фаъолиятҳои тарғиботӣ-экстремистии ТЭТ ХНИ-ро баъди оштии миллӣ дар соли 1997 мавриди баррасӣ қарор хоҳем дод, ки симои ҳақиқӣ ва фаъолияти ин ҳизбро, ки ба тамоми қоидаҳои ҳукуки башар ихтилоф дорад, ошкор месозад.

Мавриди ёдоварист, ки дар моддаи 30-и Конститутсияи ЧТ омадааст, ки «Таблиғот ва ташвиқоте, ки бадбинӣ ва ҳусумати иҷтимоӣ, наҷодӣ, миллӣ, динӣ ва забониро бармеангезанд, манъ аст», ки ба санадҳои ҳукуки байналмилал, аз ҷумла ба моддаи 55-и низомномаи СММ аз 26 июни соли 1945 пурра мувофиқ меояд. Бинобар ин дар Кодекси ҷиноятии Чумхурии Тоҷикистон (моддаи 189) барои барангехтани кинаю адовати миллӣ, наҷодӣ, маҳалгарой ва динӣ вобаста ба ҳусусиятҳои зоҳир гардидани ин навъи ҷиноят ҷавобгарии ҷиноятӣ ба муҳлати аз 5 то 12 сол маҳрум кардан аз озодӣ пешбинӣ шудааст. Вале ТЭТ ХНИ, ки ханӯз аз солҳои 90-уми садаи XX ҳамчун пиёдаасозандаи нақшаҳои геосиёсии Ҳукумати Исломии ЧИЭ ба майдонҳо бо шиорҳои «Нест бод Амрико», «Нест бод сионизм» ва ғайраҳо баромад мекард, дигар бадбинии наҷодӣ, динӣ ва миллии

худро нисбат ба мардумони яҳудӣ ва насрониён дар доираи шиорҳои сиёсӣ маҳдуд накарда, ба наشري китобҳои тарғибкунандаи нафрату бадбинӣ нисбат ба яҳудиёну насрониён огоҳ намуд, то ки нафрату бадбинии мардуми мусулмони Тоҷикистонро бедор ва ҷиҳодно ба муқобили онҳо аз нигоҳи исломӣ асоснок намояд.

Масалан, китоби «Чаро аз Ислми рӯй гардондӣ?», ки Кумитаи фарҳангии Нахзати Исломии Тоҷикистон нашр кардааст, саросар аз таҳқири яҳудиён ва насрониён иборат буда, аз таълимоти Имом Хумайнӣ ва ғояҳои «инқилоби исломӣ», ки имрӯз Ҳукумати Исломии ЧИЭ онро ба кишварҳои дигар интиқол додан меҷӯяд, сарчашма мегирад. Бахши аввали китоб «Моҳияти яҳуд» ном дошта, қисмати нахустии онро «Миллати манфур» таъкил медеҳад. Аз ҷумла, дар ин қисмат омадааст: «Ҳеҷ миллате дар олам ёфт намешавад, ки монанди миллати яҳуд манфуру лачбоз (ситезабоз-Н.К.) бошад. Сарсахтӣ ва лачбозии ин миллат дар таърих собика надорад. Раҷиши ғуфтуғӯҳояш бо ҳазрати Мӯсо(а) ва дархостҳо ва эродҳояш аз он паёмбар ва талошҳо ва кӯшишҳои ин Паёмбари бузургвор дар бедории ин қавми мабғуз (нафраткардашуда-Н.К.) ва он ғоҳ мусибатҳои сахте, ки дар сари ҳазрати Мӯсо(а) аз ҷониби онҳо ворид омада, намунае аз манфур будани ин миллат аст» (1:32).

Сипас дар давоми матн яҳудиён ҳамчун сиёҳсозандаи таърихи башар таъсиф меёбанд: «Дархости дидани Худо, ғарош ба ғӯсолапарастӣ, худкушӣ ва садҳо дигар кирдорҳои нафратангезии ин миллат дар замони ҳазрати Мӯсо (а) қорномаи таърихи башарро сиёҳ кардааст» (1:32). Дар як вақт дар китоб бе ягон далели мушаххас яҳудиён на танҳо дар барангехтани ҷангҳои минтақавӣ маъхабӣ, ҳатто ҷангҳои якуму дуҷуми ҷаҳон ва таъсиси динҳои нави ғайрисуннатӣ, ба мисли баҳоия дар Эрон ва ғайра ғунаҳдор доништа мешаванд: «Бештари ҷангҳои минтақавӣ ва маъхабӣ, ҳатто ҷангҳои ҷаҳонии аввал ва дуҷум бо дасти сармоядорон ва миллионерҳои яҳудӣ падида омадаанд. Динҳои тозае, ки дар замони мо сохта шудаанд, мисли баҳоигарӣ ва қодиёнигарӣ ва ғайра бо дасти ин сионистҳои палида тарвиҷу таблиғ мешаванд» (1:32). Ҷуноне ки мебинем, муаллифи нахзатӣ ҳангоми навиштани сатрҳои маъкур ҳатто он далели таърихиро, ки ҷанги дуҷуми ҷаҳон аз ҷониби Германияи фашистӣ огоҳ ёфта, дар ин ҷанг асосан яҳудиён мавриди қатли оми фашизм қарор гирифта буданд, ба инобат нагирифтааст. Зеро барои ТЭТ ХНИ маъфиятҳои ғаразноқ аз ҳама ғуна ҳақиқати таърихӣ боло меистанд.

Ҳамаи ин идеяҳои ифротии ТЭТ ХНИ нисбат ба яҳудиён аслан тақрори ҳамон андешаҳои Имом Хумайнӣ ва сарварони Ҳукумати Исломии ЧИЭ-и муосир мебошанд ва бори дигар собит месозанд, ки ТЭТ ХНИ дар Тоҷикистон таваҷҷути бедор қардани ҳисси бадбинии мусулмонон нисбат ба яҳудиёну насрониён нақшаҳои ғеосиёсии ЧИЭ-ро пиёда сохта, ғояҳои «инқилоби исломӣ»-ро меҳост дар тафакқури тоҷикистониён ҷой созад. Ханӯз Имом Хумайнӣ дар китобаш «Ҳукумати исломӣ» ғуфта буд: ҷаҳони муосир дуқутба

мебошад: дар як кутби он мусулмонон чамъ омадаанд, вале дар кутби дигар душманони ислом дар симои империалистон, ҳукуматдорони бедодгару золим ва муртадон, яҳудиён, насрониён ва материалистон бо максоди вайрон сохтани ҳақиқатҳои исломӣ ва фиреб додани халқҳои мусулмон муттаҳид шудаанд (2:29). Чуноне ки мебинем, миёни афкори ТЭТ ХНИ ва Имом Хумайниву сарварони Ҳукумати Исломии ЧИЭ фарқияти ҷиддие ба мушохида намерасад.

Дар баҳши дуввуми китоби зикршуда назари ислом ва масеҳият дар масоили шиноҳти Худо, тавҳид ва таслис, пайгамбарон, аз ҷумла ҳазрати Масеҳ ва Инчил муқоиса шуда, таълимоти дини насронӣ доир ба ин масоил аз нигоҳи ислом танқид ва рад мегардад. Масалан, таълимоти Инчил доир ба Худо ғайриаклонӣ ҳисобида шудааст ва Худои насронӣ ғӯё худоест, ки аз қардаш пушаймон, инсонгуна, дар ҷашм аён ва нотаваҷҷу будааст (1:42-43).

Мусаллам аст, ки дини насронӣ яке аз динҳои тавҳидӣ буда, мувофиқи таълимоти Инчил рӯҳи беаввал, беохир ва тағйирнаёбанда дар моҳият, ҳукумат, адл, неъмат ва ҳақиқати худ аст ва Худои воҳид дар се симо зоҳир гардида, дорои ҳамон сифатҳоест, ки Худои ягона онҳоро дорад. Аммо ТЭТ ХНИ воҳидияти Худои насрониро рад қарда, масеҳиёро ба ширк (бисёрхудой) гунаҳкор медонад. Ба ғуфти назҳатиён, «масеҳиён пас аз рафтани ҳазрати Масеҳ(а) сегонапарастӣ ва эътиқод ба фарзанди Худо будани Масеҳ(а)-ро аз мушрикони ғирифти ва онро бо дини поки Масеҳ, ки ҷуз яқтопарастӣ набуд, ба ҳам омехтаанд» (1:47). Хулоса, бо ҷунин тарзи тафсири дини насронӣ назҳатиён масеҳиёро ҳамчун кофир эълон доштаанд. Ҳадафи ба «қуфр» гунаҳкор донишмандони масеҳиён аз ҷониби ТЭТ ХНИ он аст, ки аз номи ислом ҷиҳодно ба муқобили насрониён қонунӣ созанд.

Дар китоб масъалаи шиноҳти пайгамбарон аз нигоҳи насрониён низ мавриди танқид қарор мегирад. ТЭТ ХНИ назари исломро дар бораи пайгамбарон ҳақ ва беалиш ҳисобида, вале назари насрониёро доир ба пайгамбарон ботил мешуморад. Ғӯё аз нигоҳи насрониёни муосир пайгамбарон шаробнӯш, зинокор, дурӯғгӯ ва ишқбозу занбоз будаанд (1:48-50). Наҳзатиён хулосаи худро дар бораи эътиқоди масеҳиён ба пайгамбарон танҳо бо ривояте, ки дар Аҳди қадим нисбат ба паёмбарон Нӯҳ ва Сулаймон нақл шудаанд, онҳоро бадном намудаанд. Ҳол он, ки сарчашмаи асосии дини насронӣ Аҳди қадид (қисми дуҷуми Инчил) буда, он аз китобҳои Маркус, Матто, Луқа ва Юханно иборат аст ва бо он ривояте, ки наҳзатиён барои сиёҳ қардани масеҳиён истифода қардаанд, ихтилофдоранд.

Ба ақидаи мубаллиғони ТЭТ ХНИ масеҳиён дар кишварҳои мусулмонӣ ин гуна ақидаҳоро

доир ба пайгамбарон барои он таргиб менамудаанд, ки «зехни онхоро (мусулмонхоро Н.К.) хароб карда ва ба онҳо таълим бидиханд, ки пайгамбарон дурӯгӯ, зинокор, шаробхор ва беҳаё гаштаанд» (1:51) Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ? Интишороти Кумитаи фарҳангии Нахзати Исломии Тоҷикистон. Ин ҷо саволе ба миён меояд, ки наҳд насрониён ба ин дараҷа аз дини худ рӯй гардонида бошанд, ки паёмбарони худро таҳкир намоянд? Магар ин хандаовар ва таҳкир нест?

Дар айнаи замон, дар китоби «Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ» нахзатиён таърифи Масехро дар инчили Юханно ва Куръон мукоиса намуд, тасдиқ менамоянд, ки дар Куръон Масех ба мубораки Худованд шарафманд гардидааст, «Аммо Масехе, ки дар Инчил таъриф шудааст, на танҳо муборак набуда, балки ба вай лаънат шудааст» (1:54). Зеро ба ақидаи нахзатиён, гуё Инчили хакикиро пайравони масеҳият таҳрифу дигаргун сохтаанд. Хулоса, Инчили масеҳиёни муосир «инчилҳои дурӯгин» (1:55) будаанд.

Дар китоби мазкур махсусан маросими таҷлили рӯзи мавлуди Исои Масех дар калисоҳои католикӣ мавриди танқиду таҳкир қарор гирифтааст. Масалан, маросими насронӣ- Ашои Рабонӣ, яъне ҳурдани май ва нони фатир дар ин маросим хурофоти маҳз ба қалам дода шуда, он «воқеан ҷӣ бадбахтии аҷиб, ҷӣ беҳирадӣ, ҷӣ ҷаҳлу нодоние» доништа шудааст, ки таҳкири ҳеле сангин аст.

Зиёда аз ин, нахзатиён маросими католикҳо доир ба тавбаву иқро (покаяние, исповед)—ро аз забони як «Марди исфаҳонӣ»-и эронӣ ҳамчун маросими «бихиштфурӯшӣ»-и калисои насронӣ мавриди таҳкир қарор додаанд. Гуё як «Марди исфаҳонӣ» аз Поп бо маблағи муайян дӯзаҳро харида, аз Поп санади моликият мегирад ва сипас ба «маркази умумии масеҳиён рафта ва фарёд мезанад»: «Мужда ва башорат!» (1:58). Чун масеҳиён гӯш медиханд, «Марди исфаҳонӣ» меғӯяд: ««олитарин навид ва башоратам барои масеҳиён ин аст, ки ҳар ки аз ин лаҳза ба баъд ҳаргиз барои харидаи бихишт ба Поп мурочиат накунад, зеро бихишт харидаи барои тарси ҷаҳаннам ва дар оташ сӯхтан буд, ки инак ман ба хоҷаи Шумо тамоми дӯзаҳро харидам... мутмаин бошед ман ҳаргиз шуморо ба ҷаҳаннам роҳ нахоҳам дод!» (1:59). Муаллифи нахзатӣ накли худро идома бахшида, тасдиқ мекунад, ки баъди ин ҳодиса масеҳиён дигар ба калисо нарафтаанд ва Попу ҳаммаслақонаш гирифтори бухрони иқтисодӣ шуда, ба назди «Марди исфаҳонӣ» мераванд ва «бо пардохти пули фаровон санади моликияти ҷаҳаннамро аз ин марди заранг пас гирифтанд ва боз аз нав бозори «бихиштфурӯшиашон» раванк гирифт» (1:59).

Ин ҷо нуқтаи таъҷҷубовар он аст, ки «қаҳрамони» ТЭТ ХНИ дар ин маврид як марди эронӣ аст, ки нахзатиён бо ин усул на танҳо насрониён, баҳусус католикҳоро таҳкир

кардаанд, инчунин кӯшидаанд бо ин ривояти сохта афзалияти шиаи имомияро аз дигар дину мазхабҳо таъкид сохта, диққати шахрвандони тоҷикистониرو ба шиаи имомия ҷалб намоянд, ки ин аз шиагаро ва мубаллиғони шиаву ғояҳои «инкилоби исломӣ» будани онҳо дарак медиҳад. Воқеан мувофиқи таълимоти Имом Хумайнӣ, ки имрӯз асоси ақидавӣ ва сиёсати Ҳукумати Исломии ЧИЭ-ро ташкил иедихад, «инкилоби исломӣ» бояд дар тамоми ҷаҳон ба «инкилоби сиёсӣ» табдил ёфта, ҳама гуна низомҳои ғайриисломиро ҳамчун низоми «шайтонӣ» аз байн барад ва ислом дар ҷаҳон аз «куфр» голиб ояд (2:27).

Ҳамзамон ёдрас бояд кард, ки китоби «Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ?» ба муқобили онҳое навишта шудааст, ки аз дини ислом хориҷ шуда, дину мазхабҳои дигарро, ба мисли дини насронӣ, мазҳаби баҳоия ва ғайра қабул карда, аз ислом хориҷ шудаанд ва ба ғуфти назҳатиён «муртад» гардидаанд. Вале ин далел наметавонад асосе барои таҳқиру истехзои мардумони яҳуду насронӣ ва китобҳои муқаддаси онҳо бошад. Ин ҷо ҳадафи назҳатиён асосан тарғиби ғояҳои «инкилоби исломӣ» мебошад. Онҳо бо баҳонаи «насихат» кардани «муртадшудагон» аслан кӯшидаанд, ки сиёсати Ҳукумати Исломии ЧИЭ-ро нисбат ба яҳудиёну масеҳиён дар тафаккури мусулмонони Тоҷикистон ҷой кунанд ва яҳудиёну насрониёнро ба «куфру муртад» будан ғунаҳкор намуда, онҳоро дар қатори мушрикони ғузошта, тасдиқ намоянд, ки «ҷазои муртад қатл аст» (1:120).

Албатта, тарғиби ин гуна ақидаҳои динӣ-ифротӣ аз ҷониби ТЭТ ХНИ ба шуури мусулмонони Тоҷикистон, баҳусус ҷавонон, бетаъсир наметавонад ва метавонад дар онҳо ҳисси бадбинию нафратро нисбат ба яҳудиёну насрониён бедор карда, барои барангехтани низоъҳои динӣ-мазҳабӣ заминаҳои ақидавӣ фароҳам оварад ва амну суботи ҷомеаи Тоҷикистонро, ки дар он пайравони динҳои мухталиф қору зиндагӣ мекунанд, вайрон созад.

Беҳуда нест, ки дар ибтидои солҳои 90-уми садаи XX, вақте ки ТЭТ ХНИ ба фаъолияти ошқоро шурӯъ намуд, аксарияти қулли яҳудиёну насрониён аз Тоҷикистон фирор карданд. Онҳоро маҳз майдоншинию тазаҳхуроти таъсисдодаи ТЭТ ХНИ ба харос афканда, дар онҳо эҳсоси «исломхаросӣ» (исломофобия)-ро ба вучуд оварда буд. Аз ин нигоҳ, дар ривоч ёфтани падидаи «исломхаросӣ», ки имрӯз ба як раванди сиёсӣ табдил ёфтааст, нақши ТЭТ ХНИ низ қалон аст. Ҳол он ки нақши яҳудиёну насрониён дар инкишофи илму санъат, иқтисодиёт, соҳаи ҳаёти иҷтимоӣ, аз ҷумла маорифу тандурустии Тоҷикистон ҳеле қалон буд, вале ТЭТ ХНИ ҳамаи он ҷизе, ки яҳудиёну насрониён эҷоду бунёд карда буданд, солҳои 90-уми садаи XX онҳоро харобу нобуд сохтанд.

Хамчунин бояд гуфт, ки куштори ҳайати СММ соли 1997 дар н.Тавилдара ва сайёхони насронимазҳаб дар моҳи августи соли 2018 дар н. Дангара ва садҳо амалҳои террористии дигар бо дастҳои террористони ТЭТ ХНИ анҷом ёфтааст. Аъзои ТЭТ ХНИ дар ҷангҳои Сурияву Ироқ низ иштирок кардаанд. Имрӯз дар сафи гурӯҳҳои террористии Афғонистон низ амал мекунанд. Хулоса, фаъолияти экстремистӣ-террористии ТЭТ ХНИ қайҳост, ки хусусияти байналмиллалӣ касб кардааст. Аз ин рӯ, нисбат ба ТЭТ ХНИ аз рӯи меъёрҳои духӯра муносибат кардан ҳилофи санадҳои ҳуқуқи башар буда, эътибори Кумитаи ҳифзи ҳуқуқи инсонии СММ ва САҲА-ро дар кишварҳои мусулмонӣ метавонад коҳиш диҳад.

Бинобарон, аз ҷониби Суди олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун ташкилоти экстремистӣ-террористӣ манъ гардидани фаъолияти ТЭТ ХНИ амри воқеӣ ва ногузир буда, он на танҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин мувофиқи талаботи санадҳои ҳуқуқи башар сурат гирифтааст ва ТЭТ ХНИ аз ҷониби масъулони САҲА бояд ҳамчун як ташкилоти экстремистӣ-террористии дорои хусусияти байналмиллалӣ эътироф гардад.

Адабиёт:

1. Чаро аз Ислом рӯй гардондӣ? Интишороти Кумитаи фарҳангии Наҳзати Исломии Тоҷикистон., соли 1999.
2. Khomoini R. Principes, sociaux et religeux. Paris, 1979.

Камар НУРУЛҲАКОВ